

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annetun lain muuttamisesta sekä viestintämarkkinalain väli- aikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annetun lain muuttamisesta sekä viestintämarkkinalain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 72/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Kaisa Laitinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- kehityspäällikkö Pasi Toivonen, Viestintävirasto
- apulaisjohtaja Valtteri Virtanen, Kilpailuvirasto
- Senior Advisor Markku Lamminluoto, DNA Oy
- johtaja Kari Risberg, Digita Oy

- osastopäällikkö Eetu Prieur, Elisa Oyj
- kehitysjohtaja Tapio Haapanen, TeliaSonera Oyj
- päällikkö Tiina Torikka, Yleisradio
- lakiasianjohtaja Marko Vuorinen, Finnet-liitto ry
- lakimies Mikko Hoikka, Viestinnän Keskusliitto
- hallituksen puheenjohtaja Pekka Ala-Pietilä
- emeritusprofessori Osmo Hänninen
- professori Rune Stenbacka.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- Säteilyturvakeskus STUK
- Yleisradio
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- FiCom
- Suomen Sähköherkät ry
- Suomen Teatterit ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettua lakia ja viestintämarkkinalakia.

Valtioneuvosto linjasi maaliskuussa 2012 tekemässään taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä, että toimiluvat matkaviestimille osoitetul-

le 800 megahertsin taajuusalueelle huutokaupattaisiin vuoden 2013 loppuun mennessä. Huutokauppa olisi tarkoitus järjestää alkuvuodesta 2013.

Eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettua lakia saattoi nyky muodossaan soveltaa ai-

noastaan vuonna 2009 järjestettyyn 2 500—2 690 megahertsin taajuushuutokauppaan. Lakiin tehtäisiin tarvittavat, pääasiallisesti teknisluonteiset muutokset, jotta lakia voitaisiin soveltaa myös huutokauppaan 800 megahertsin taajuusalueella.

Esitys liittyy vuoden 2013 talousarvioon.

Viestintämarkkinalakia ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että lakiin lisättäisiin

kesäkuussa 2012 kumoutuneen säännöksen tilalle uusi säännös, jonka mukaan lakia sovellettaisiin myös verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa unionin alueella annetun Euroopan unionin asetuksen noudattamisen valvontaan ja rikkomisen seuraamuksiin sekä siitä johtuvien riitojen ratkaisemiseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2012.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Yleistä

Valiokunta toteaa, että esityksen eräs keskeinen tavoite on mobiililaajakaistan saatavuuden laajentaminen erityisesti taajama-alueiden ulkopuolella ja valtakunnallisen laajakaistaisen matkaviestinverkon mahdollisimman nopea käyttöönotto. Huutokaupattava taajuusalue mahdollistaa nopeiden langattomien yhteyksien rakentamisen erityisesti haja-asutusalueille kustannustehokkaasti, joskin alue soveltuu hyvin myös kaupunkiympäristöön rakentamiseen.

Valiokunta on ottanut kantaa kiinteiden ja mobiililaajakaistaverkkojen kehittämiseen tuoreessa mietinnössään LiVM 10/2012 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta (HE 45/2012 vp).

Valiokunta piti mietinnössä hyvin tärkeänä, että huutokaupattavien 800 megahertsin taajuuksia käyttävien mobiiliverkkojen vaikutuksia kansalaisten ja yritysten laajakaistaverkkojen käyttötarpeisiin seurataan aktiivisesti ja arvioidaan, miten hyvin ne pystyvät vastaamaan myös käyttäjien tulevaisuuden tarpeisiin. Mietinnön mukaan huutokauppojen jälkeen ei saisi syntyä tilannetta, jossa valokuituyhteyksille ei löytyisi

hankkeiden toteuttamisen kannalta riittävästi kysyntää. Eri teknologioita ja sekä kiinteitä että langattomia verkkoja täytyy pystyä hyödyntämään tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisimmalla ja kustannustehokkaimmalla tavalla ja tarvittaessa toisiaan täydentäen.

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen asiantuntijakuulemisessa valiokunnalle on esitetty, että molemmille teknologioille löytyy tarve myös jatkossa ja että kiinteiden verkkojen tarjoamat edut tulee pyrkiä hyödyntämään edistämällä kiinteän verkon laajakaistahankkeiden toteuttamista, riippumatta nyt huutokaupattavan taajuusalueen tarjoamista mobiiliverkkojen kehittymismahdollisuuksista. Molemmilla vaihtoehdoilla on asiantuntijaselvityksen mukaan etunsa käyttäjien kannalta. Kiinteät laajakaistaverkot tarjoavat nopeampia maksiminopeuksia, kun taas mobiiliverkot tarjoavat liikkuvuutta yhteyksien käytössä. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että maamme rakentuu palvelutarpeen ja kysynnän mukainen, taloudellisesti järkevä ja nopeudeltaan riittävä laajakaistaverkko, joka kiinteänä tai mobiilina kattavasti tukee ja toteuttaa maamme välttämätöntä tietoyhteiskuntakehitystä.

Valiokunta pitää erittäin perusteltuna, että valtioneuvoston 29 päivänä maaliskuuta 2012 tekemän taajuuspoliittisen periaatepäätöksen mukaisesti huutokaupattavia taajuusalueita koskeviin toimilupiin tullaan asettamaan verkon peittoaluetta koskevia ehtoja. Valtioneuvoston linjaamalla peittoaluevelvoitteella (99/97 %) halutaan varmistaa, että myös viimeiset viisi pro-

senttia, jonne kaupallinen rakentaminen on kannattavuussyistä hidasta, saavat mahdollisuuden nopean langattoman laajakaistaverkon käyttöön. Tavoitteena on nopeiden langattomien laajakaistayhteyksien saaminen lähes kaikkien suomalaisten saataville vuoteen 2019 mennessä.

Huutokaupan vaikutus kilpailutilanteeseen

Valiokunta on asiantuntijakuulemisen aikana kiinnittänyt erityistä huomiota huutokaupan viestintämarkkinoiden kilpailutilannetta koskeviin vaikutuksiin. Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto päätti tekemässään taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä, että yhden 2 x 5 megahertsin taajuuskaistaparin lähtöhinta 800 megahertsin taajuusalueen huutokaupassa on 16,67 miljoonaa euroa, jolloin kolme 2 x 5 megahertsin taajuuskaistaparia sisältävän toimiluvan hinnaksi tulisi vähintään 50 miljoonaa euroa ja koko taajuusalueen hinnaksi vähintään noin 100 miljoonaa euroa. Suhteutettuna toimilupakauden pituuteen summa olisi vain noin 1 promille teleyritysten vuosittaisesta liikevaihdosta. Summa maksettaisiin valtiolle viiden vuoden aikana ja tulot tuloutettaisiin valtion talousarvioon.

Taajuushuutokauppa lisäisi hallituksen esityksen mukaan jonkin verran huutokauppaan osallistuvien teleyritysten kustannuksia. Niiden vaikutuksen teleyritysten talouteen ja laajakaistapalvelun hintaan arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen. Toisaalta huutokauppa joustavoittaisi taajuuksien käyttöä kyseisellä taajuusalueella, mikä hyödyttäisi teleyrityksiä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lupien myöntämistavalla ei näyttäisi olevan merkittäviä vaikutuksia verkkoinvestointeihin. Huutokauppojen on jopa arvioitu johtavan nopeammin toteutuviin verkkoinvestointeihin, koska toimilupiin investoineet yritykset haluavat nopeasti saada tuottoja investoinneilleen. Kansainvälisten esimerkkien valossa toimilupien myöntämismenetelmällä ei hallituksen esityksen mukaan pitäisi olla vaikutusta myöskään kuluttajahintoihin.

Huutokaupattavaan taajuusalueeseen sisältyvät taajuudet ehdotetaan jaettavaksi tavalla, jolla varmistetaan taajuuksien mahdollisimman te-

hokas käyttö. Kyseessä olevalla alueella on saatavilla taajuuksia yhteensä 2 x 30 megahertsia. Huutokaupassa taajuudet jaetaan 2 x 5 megahertsin taajuuskaistapareihin siten, että yritys tai yhteisö saisi toimiluvan jokaiseen taajuuskaistapariin, josta se on tehnyt huutokaupan päättymässä korkeimman hyväksytyn tarjouksen, edellyttäen, että taajuuksien kokonaismäärä ei ylitä 2 x 15 megahertsia.

Valiokunnan päähuoli on liittynyt myytävien taajuusparien määrittelyyn siten, että huutokauppa voi johtaa myytävien taajuuksien jakautumiseen kahden vakiintuneen maksukykyisen toimijan kesken muiden toimijoiden jäädessä ilman. Tällainen lopputulos muuttaisi valiokunnan arvion mukaan merkittävästi eri toimijoiden nykyistä keskinäistä kilpailutilannetta. Hallituksen esityksen mukaan huutokauppa voisi johtaa myös siihen, että kolme vakiintunutta toimijaa saisi jokainen itselleen kaksi kappaletta 2 x 5 megahertsin taajuuskaistapareja tai että enimmillään kuusi operaattoria voisi saada taajuuksia käyttöönsä. Viimeksi mainitussa tapauksessa taajuusalue jakaantuisi niin pieniin kaistoihin, että ne eivät olisi teknisesti ja kaupallisesti operaattoreille houkuttelevia. Käytännössä huutokaupan lopputulos eli myönnettävien toimilupien määrä riippuisi esityksen mukaan siitä, kuinka korkealle operaattorit arvostaisivat mahdollisuuden saada itselleen mahdollisimman suuren taajuuskaistan.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty toisaalta, että taajuuksien hankinnan minimimääräksi tulisi määritellä 2 x 10 megahertsia muun muassa keinottelun estämiseksi. Toisaalta on esitetty, että ehdotettu taajuusjakomalli, eli erityisesti yrityskohtainen taajuuksien enimmäismäärä 2 x 15 megahertsia, rajoittaa merkittävästi kilpailua ja vaikuttaa haitallisesti loppuasiakashintoihin. Esitystä on joissain asiantuntijalausunnoissa toivottu muutettavaksi siten, että se käytännössä mahdollistaisi tai jopa edistäisi taajuuksien jakautumista kolmelle operaattorille.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetty jaottelu viiden megahertsin taajuuskaistapareihin mahdollistaa sen, että eri yritykset voivat hankkia taajuuksia joustavasti juuri sen mää-

rän, mitä ne toiminnassaan katsovat tarvitsevan. LTE-teknologia voi hyödyntää vähimmillään yhtä 2 x 5 megahertsin taajuuskaistaparia. Tällä taajuusmäärällä toimiluvanhaltija voi päästä 3G-teknologian kanssa kilpailukykyisiin tiedonsiirtonopeuksiin, vaikka LTE:n todelliset hyödyt tulevatkin esille leveämmillä taajuuskaistoilla.

Selvityksen mukaan esitetty taajuuksien jakomalli edistäisi taajuuksien tehokasta käyttöä ja markkinaehtoisuutta, kun operaattoreiden välillä vallitsisi huutokaupassa aito kilpailutilanne. Tämä vaikuttaisi todennäköisesti myös huutokaupasta saataviin tuloihin. Laissa eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista keinottelu taajuuksilla on pyritty estämään usealla eri tavalla, muun muassa osallistumismaksulla, valitulla huutokauppatavalla ja toiminnan aloittamisvelvollisuudella. Kilpailuvirasto ei ole lausunnossaan nähnyt esitetyssä taajuusjakomallissa huomautettavaa.

Valiokunta toteaa, että esityksellä tavoitellaan nimenomaan nopeiden langattomien verkkojen rakentamista, erityisesti haja-asutusalueille. Teleyrityksellä olevien taajuuskaistaparien määrä ja tarjottava tiedonsiirtonopeus kasvavat melko suoraviivaisesti samassa suhteessa. Tavoiteltu leveä taajuuskaista mahdollistaa tiedon nopean siirtämisen, liikkuvan kuvan ja uudenlaisten palvelujen kehittymisen. Esityksellä on haluttu varmistaa, että teleyrityksellä on halutessaan mahdollisuus saada käyttöönsä riittävän leveä taajuuskaista, jolla operaattori voi saadun selvityksen mukaan tarjota jopa 26 Mbit/s nopeita yhteyksiä.

Valiokunta toteaa lisäksi, että nopeita langattomia yhteyksiä mahdollistavaa LTE-teknikkaa voidaan käyttää nyt käsiteltävänä olevan taajuusalueen lisäksi myös jo kolmen vakiintuneen toimijan kesken jaetulla 1 800 megahertsin taajuuskaistalla sekä vuonna 2009 huutokaupatulla 2,6 gigahertsin taajuuskaistalla, jossa toimiluvan haltijoina ovat Elisa, TeliaSonera, DNA ja Finnet-liiton jäsenyritysten omistama Datame Oy. Lisäksi tulevaisuudessa näköpiirissä on myös neljännen 4G-yhteydet mahdollistavan

taajuusalueen vapautuminen matkaviestimien käyttöön (700 megahertsia).

Edellä todettu huomioon ottaen valiokunta hyväksyy hallituksen esityksen mukaisen tavan huutokaupata kyseiset taajuudet. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota alan toimijoiden kilpailumahdollisuuksien kehityksen merkitykseen ja tärkeyteen huutokaupan toteutumisen jälkeen. Valtioneuvosto on taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessään linjannut, että hallitusohjelman mukaisesti valmisteltava tietoyhteiskuntakaari valmistellaan siten, että huutokauppa menetelmää voidaan käyttää myös jatkossa erityisesti myönnettäessä toimilupia uusille taajuusalueille. Tämä tarkoittaa myös tulevaisuudessa matkaviestinkäyttöön tulevaa 700 megahertsin taajuusaluetta. Samassa yhteydessä harkittaisiin taajuuksien markkina-arvoa heijastavan, hallinnolliset kustannukset ylittävän taajuusmaksun käyttöönottoa sellaisilla taajuusalueilla, joihin huutokauppa menettelyä ei sovellettaisi.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että nyt käsitellyssä olevan taajuushuutokaupan seurauksena matkaviestinmarkkinat eivät jatkossa jakaudu kilpailun kannalta epäterveellä tavalla kahden suuren toimijan kesken. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että taajuushuutokaupan vaikutuksista toimialan kilpailuun ja kuluttajahintojen kehittymiseen tehdään analyysi ennen 700 megahertsin taajuusalueen matkaviestintoolupien myöntämistä ja analyysin tulokset otetaan huomioon 700 megahertsin taajuuksia jaettaessa.

Taajuusalueella toimivat radiomikrofonit

Taajuusalueen 790—862 megahertsia siirtymisen matkaviestinverkkojen käyttöön aiheuttaa muutoksia ja rajoituksia radiomikrofonien taajuuksien käyttöön. Suurin osa Suomessa käytössä olevista luvanvaraisista mikrofoneista toimii 800-taajuusalueella. Muutoksen seurauksena nykyiset radiomikrofonin käyttäjät joutuvat siirtymään muille taajuuksille, mikä aiheuttaa mm.

taide- ja kulttuurilaitoksille kaluston vaihdosta aiheutuvia kustannuksia. Liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2011 teettämän selvityksen mukaan Suomessa on hieman alle 60 000 langatonta mikrofonia ja vastaavaa laitetta, jotka toimivat 800 megahertsin alueella. Näistä kolmannes on käytössä yrityksillä, kuten Yleisradio Oy:llä, AV-tuotantoyhtiöillä ja hotelleilla. Noin neljännes on käytössä yksityisillä henkilöillä (ml. yhtyeet, aerobic-ohjaajat jne.), viidesosa kouluilla ja oppilaitoksilla. Huutokaupattavat toimitukset langattoman laajakaistan tarjoamiseen tulevat voimaan vasta 1.1.2014 alkaen, joten radiomikrofonit voivat toimia alueella toimilupakautensa loppuun asti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ministeriöiden välillä on keskusteltu mahdollisuudesta korvata taajuusalueella toimiville radiomikrofonikäyttäjille kustannuksia, jotka aiheutuvat uudelle taajuusalueelle siirtymisestä. Tämä olisi merkinnyt noin 5,4 miljoonan euron kertaluonteista määrärahaa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa, ja korvaukset olisi jaettu käyttäen hallinnonalan vakiintuneita tukimuotoja. Yhtenäistä näkemystä korvauksen perusteltavuudesta ja lisäkustannusten mittaluokasta ei kuitenkaan ole löytynyt, eikä korvauksen suorittamista näin ollen sisällytetty valtioneuvoston maaliskuussa tekemään periaatepäätökseen. Vastaavaa erää ei ole myöskään otettu talousarvioehdotukseen vuodelle 2013.

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että selvitetään pikaisesti mahdollisuus korvata osittain tai kokonaan taajuusalueen muutoksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset luvanvaraisten radiomikrofonien käyttäjille.

Taajuusalueen häiriötön käyttö

Hallituksen esityksen mukaan toimiluvan haltija on velvollinen poistamaan muulle määräysten mukaiselle radioviestinnälle toiminnastaan aiheutuvat häiriöt sekä korvaamaan näiden häiriöiden poistamisesta aiheutuvat kustannukset (13 §).

Tällä tarkoitetaan lähinnä televisiolähetystä, jotka sijaitsevat 800 megahertsin langatto-

mien laajakaistaverkkojen taajuusalueen alapuolella, ja niille mahdollisesti aiheutuvia häiriöitä. Esityksen mukaan taajuuksien teknisessä suunnittelutyössä on televisioverkkojen häiriöttömyydestä pyritty huolehtimaan muun muassa määrittelemällä suojakaista televisio- ja langattomien laajakaistaverkkojen väliin. Tietyissä television vastaanotto-olosuhteissa voi televisiovastaanotto kuitenkin häiriintyä. Häiriö vaikuttaa esimerkiksi televisio kuvan tai -äänen laatuun. Hallituksen esitys lähtee siitä, että kuluttajan tulee voida vastaanottaa televisiolähetystä häiriöttömästi myös sen jälkeen, kun viereinen taajuusalue on otettu langattomien laajakaistajärjestelmien käyttöön.

Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa edellä mainittujen mahdollisten häiriöiden pikaista ja tehokasta poistamista ja niihin varautumista jo verkon suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa. Valiokunta pitää erittäin hyvänä sitä, että liikenne- ja viestintäministeriö tulee ilmoituksensa mukaan liittämään toimilupiin ehdon, joka velvoittaa toimiluvan haltijan yhteistyössä muiden toimiluvanhaltijoiden kanssa huolehtimaan siitä, että kuluttajille järjestetään riittävä neuvonta- ja opastuspalvelu laajakaistaisen matkaviestinverkon käyttöönotosta televisiovastaanotolle mahdollisesti aiheutuviin häiriöihin liittyvissä asioissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että matkaviestinoperaattoreiden neuvonta- ja opastuspalvelu järjestetään keskitetysti siten, että soittajan ei tarvitse etukäteen tietää tai selvittää häiriöiden oikeaa aiheuttajatahoa. Samalla valiokunta korostaa jo nyt muista syistä ilmaantuneiden lähetyshäiriöiden yhtä tehokasta ja sujuvaa korjaamista kuin mitä tässä edellytetään operaattoreilta.

Suomessa 800 megahertsin taajuusalue osoitettiin jo vuonna 2008 langattoman laajakaistan käyttöön. Aluetta ei kuitenkaan voitu ottaa käyttöön ilman Venäjän kanssa käytäviä taajuuskoordinoiteja, koska Venäjällä taajuusalue on ilmailun navigointijärjestelmien käytössä. Suomi ja Venäjä ovat neuvotelleet taajuusalueen käytöstä maiden välisellä raja-alueella usean vuoden ajan. Saadun selvityksen mukaan täysin kattavan matkaviestinverkon rakentaminen 800

megahertsin taajuusalueella on mahdollista ilman erillistä taajuuskoordinoitua 55 kilometrin päähän Venäjän rajasta. Riippuen maantieteellisestä kohdasta raja-alueella voidaan langattomien laajakaistaverkkojen tukiasemat rakentaa 12—20 kilometrin etäisyydelle rajasta ja verkon asiakkaat pystyvät käyttämään päätelaitetta 4—12 kilometrin etäisyydellä rajasta. Näin varmistetaan, ettei Venäjän ilmailun navigointijärjestelmille aiheudu häiriöitä raja-alueella.

Venäjä on heinäkuussa 2012 myöntänyt 800 megahertsin taajuusalueen langattoman laajakaistan käyttöön, ja toiminta taajuusalueella tulee aloittaa kesällä 2013. Näin ollen ilmailun radionavigointikäyttö tulisi lähivuosina siirtymään pois taajuusalueelta eikä Venäjä tulisi ottamaan taajuusaluetta myöskään digitaalisen television käyttöön. Kun radionavigointikäyttö on taajuusalueella Venäjällä lakannut, voidaan aluetta käyttää myös Suomessa ilman ylimääräisiä rajoituksia.

Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa Venäjän rajan läheisyydessä, nyt käsiteltävänä olevan taajuusalueen kannalta katveessa asuvien henkilöiden ja alueen elinkeinoelämän yhtäläistä tarvetta nopeille ja häiriöttömille langattomille laajakaistapalveluille. Alueen asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeet on otettava huomioon verkon teknisiä ratkaisuja suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Yleisradion julkisen palvelun tarjonta taajuusalueella

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että Yleisradion julkisen palvelun radio- ja tv-kanavien lähettäminen voi tulla tarpeelliseksi myös 800 megahertsin taajuusalueella toimivissa langattomissa laajakaistaverkoissa 20 vuoden toimilupakauden aikana. Tällä hetkellä langattomien laajakaistaverkkojen peittoalue, laatutaso ja kapasiteetti eivät vielä mahdollista laajamittaista tv- ja radiokanavien vastaanottoa niiden kautta, mutta tekniikan kehittymisen myötä tämä saattaa tulla yleisesti käytettäväksi mahdollisuudeksi jo 2020-luvun alkupuolelle mentäessä. Tällä hetkellä on kuitenkin vaikea arvioida, min-

käläisiä tekniikoita tulevaisuudessa käytetään. Tiedossa ei myöskään ole, minkälaista taajuuskapasiteettia edellä mainitut lähetystekniikat tulevat tarvitsemaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön kannan mukaan toimitukset tulee myöntää teknologia- ja palveluneutraaleina. Taajuuksien hallinnoinnin parantamiseksi ja taajuuksien käyttömahdollisuuksien joustavuuden lisäämiseksi lupamenetelyissä tulee edistää verkkojen ja palvelujen tarjonnan tekniikkariippumattomuutta. Erityisesti taajuusalueen toimilupien pituuden ja sovellettavan teknologian nopean kehittymisen vuoksi liikenne- ja viestintävaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että taajuusalueen toimilupaehtoja laadittaessa vielä harkitaan Yleisradion julkisen palvelun tarjonnan merkitystä ja mahdollisuutta toteuttaa palvelu kohtuullisin kustannuksin tulevaisuudessa myös nyt huutokaupattavan taajuusalueen toimilupakaudella.

Muut kannanotot

Valiokunnalle on asiantuntijakuulemisessa esitetty osin ristiriitaisia näkemyksiä verkkojen terveysvaikutuksista ja erityisesti nyt kyseessä olevan taajuusalueen matkaviestinkäytön terveysvaikutuksista. Saadun lausunnon mukaan 800 megahertsin taajuusalueelle rakennettava 4G-tekniikka on aiempaa tunkeutumiskykyisempää, joten tukiaseman lähellä oleskelevien henkilöiden altistuminen ionisoimattomalle säteilylle tulee kasvamaan aiemmasta merkittävästi.

Säteilyturvakeskus on valiokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että 4G-tekniikkaan siirtyminen ei vaikuta väestön säteilyturvallisuuden merkittävästi aiempiin matkaviestinjärjestelmiin verrattuna. Radiotaajuisen säteilyn terveysvaikutuksista on keskusteltu julkisuudessa paljon, ja asia herättää huolta ihmisissä. Tukiasemien säteilyn osalta huolelle ei ole Säteilyturvakeskuksen lausunnon mukaan tieteellisiä perusteita.

Valiokunta pitää tärkeänä, että laajakaistaverkkojen ja niiden käytön mahdollisia terveysvaikutuksia seurataan ja tutkitaan jatkossa nykyistä tarkemmin, jotta mahdollinen syy-seu-

raussuhde voidaan tieteellisesti osoittaa tai sulkea pois.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että taajuushuutokaupan vaikutuksista toimialan kilpailuun ja kuluttajahintojen kehittymiseen tehdään analyysi ennen 700 megahertsin taajuusalueen matkaviestintömilupien myöntämistä ja analyysin tulokset otetaan huomioon 700 megahertsin taajuuksia jaettaessa.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Arto Satonen /kok
vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Thomas Blomqvist /r
Ari Jalonen /ps
Kalle Jokinen /kok
Jukka Kopra /kok
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd

Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /kok
Eila Tiainen /vas
Ari Torniainen /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Oras Tynkkynen /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Esitys rajoittaa kilpailua

Hallituksen lähtökohtana näyttää olevan taajuushuutokaupasta saatavien lupatulojen maksimointi. Siksi toimiluvan myöntämisperusteet on lakiesityksessä räätälöity koskemaan vain kahta toimijaa. Kuluttajien, viestintäpolitiikan ja kansantalouden kannalta valittu toimintatapa on pitkällä tähtäimellä vahingollinen.

Hallituksen esitykseen, johon valiokunnan enemmistö on yhtynyt, on kirjattu virheellinen johtopäätös, että kahdelle toimijalle myönnettävä toimilupa edistäisi kilpailua. Kokemusten perusteella on jopa todennäköistä, että toimijat pyrkisivät tällaisessa tilanteessa sopimaan hinnoista. Toimimattomat markkinat eivät luo kilpailutilannetta nostoen hintoja. Laskun maksaisi asiakas ilman, että hänelle olisi tarjolla muita operaattorivaihtoehtoja.

Mietintöön kirjattu lausuma, jossa luvataan myöhemmin avata toimilupamarkkinat muille toimijoille muihin taajuuksiin, on riittämätön. Lausuma ei sido millään tavalla tulevien hallitusten päätöksentekoa.

Pidämme välttämättömänä, että toimiluvan myöntäminen useammalle kuin kahdelle toimijalle tehdään mahdolliseksi jo tässä yhteydessä. Se on kuluttajien etu. Tältä osin teemme valiokunnan enemmistön esityksestä poikkeavan muutosehdotuksen.

Valokuituyhteydet tärkeitä

Hallitusohjelmassa on kirjattuna selvästi, että "varmistetaan, että kaikki voivat osallistua tietoyhteiskuntaan ja digitaaliseen maailmaan esteettömästi varallisuudesta, terveydentilasta, taloudellisesta asemasta ja asuinpaikasta riippumatta".

Toimilupaehtoihin sisältyvistä peittoalue-ehdoista huolimatta on selvää, ettei langattomia laajakaistayhteyksiä ole mahdollisuus ulottaa

joka paikkaan. Valtioneuvoston linjaama peittoaluevelvoite (99/97 %) on jättämässä monta taloutta ilman laajakaistayhteyksiä.

Ottaen huomioon tämä sekä langattomien yhteyksien epävarma toimivuus erityisesti maaseudulla ja haja-asutusalueilla sekä operaattoreiden nihkeys rakentaa laajakaistayhteyksiä sinne on välttämätöntä, että hallitus edistää jatkossakin kiinteiden laajakaistayhteyksien rakentamista kustannustehokkaalla ja toimintavarmalla valokuitukaapelilla sekä osallistuu hankkeista aiheutuviin kustannuksiin.

Kaakkois-Suomen ja itärajan erityistilanne

Venäjällä 800 MHz:n taajuusalue on ilmailun radionavigointijärjestelmien käytössä. Suomen ja Venäjän tekemä po. taajuusalueen käyttöä koskeva sopimus ei kata tällaisia asemia. Tämä rajoittaa laajakaistan käyttömahdollisuuksia Kaakkois-Suomessa ja itärajalla paikoitellen jopa sata kilometriä rajasta sekä aiheuttaa taajuuskoordinoinnin tarvetta tätäkin pienemmän matkan päässä.

Lisäksi Suomen on otettava huomioon myös Venäjän puoleinen tv-toiminta. Saman taajuuden käyttäminen voi aiheuttaa vastaanottimissa häiriöitä.

Poikkeuksellisen laajoista ja suurista katvealueista johtuen Kaakkois-Suomessa ja itärajalla on kiinnitettävä erityistä huomiota, että siellä asuvilla on mahdollisuus käyttää televisiota, radiota ja tietokonetta. Tarvittaessa asia tulee hoitaa ylläpitämällä rinnakkaisjärjestelmiä.

Radiomikrofonit

800 MHz:n taajuus ollaan varaamassa 4G-tekniikan käyttöön. Valtava määrä samaa taajuutta käyttäviä radiomikrofoneja on tulossa käyttökelvottomiksi. Liikenne- ja viestintäministeriön keväällä 2011 teettämän selvityksen perusteella Suomessa puhutaan jopa noin 60 000:n lukumäärästä, jonka taloudellinen arvo on kymme-

niä miljoonia euroja. Käyttäjryhmät ovat laajoja aina julkisen sektorin toimijoista kotitalouksiin sekä ammattikäytöstä harrastetoimintaan.

Viestintäministeri lupasi noin vuosi sitten, että hallitus turvaa radiomikrofonien käyttäjien oikeudet. Keväällä tehdyn periaatepäätöksen nojalla asia näyttää jääneen hoitamatta. Korvaavien taajuuksien käyttöönottoaminen edellyttäisi jopa tuhansia euroja maksavaa uudelleenviritystä. Yksityisten toimijoiden osalta vahinko jäisi heidän maksettavakseen.

Edellytämme, että valtio korvaa ainakin luovallisten radiomikrofonien uudelleen virittäminen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina

paitsi 1. lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentti muutettuna seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus):

Vastalauseen muutosehdotus

4 §

Toimiluvan myöntäminen

— — — — —
Taajuuksia voidaan taajuusalueella 2500—2690 megahertsiä myöntää enintään 50 megahertsiä yritystä tai yhteisöä kohden ja taajuusalueella 791—821 ja 832—862 megahertsiä enintään *kaksi* 5 megahertsin taajuuskaistaparia yritystä tai yhteisöä kohden (*2 x 10 megahertsiä*).
—————

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2012

Mirja Vehkaperä /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Ari Torniainen /kesk

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esitys HE 72/2012 vp eduskunnalle laeiksi eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annetun lain muuttamisesta sekä viestintämarkkinalain väliaikaisesta muuttamisesta on monin osin ongelmallinen.

Hallitus on toimillaan rajoittamassa viestintäalan kilpailua 800 megahertsin taajuudella määriteltessään, että huutokaupassa kyseinen taajuus jaetaan vain kahden eniten maksavan kesken. Perussuomalaisten mielestä hallitus toimii tässä asiassa juuri päinvastoin kuin mitä hallitus on omissa puheissaan korostanut, eli esityksen hyväksymisellä tosiasiallisesti rajoitetaan kilpailua. Esityksen hyväksymisen seurauksena olisi kilpailun puutteen aiheuttamaa hinnannousua, jonka maksaa käytännössä loppukäyttäjä.

Jotta alalla esiintyisi jatkossakin tervettä kilpailua, tulisi 800 megahertsin taajuus jakaa kolmeen osaan. Tällä tavalla toimimalla turvattaisiin terveempi kilpailuasetelma ja mahdollistettaisiin myös pienempien toimijoiden mahdollisuus osallistua huutokauppaan.

Kun päätetään taajuusalueen saajista, on samalla huolehdittava siitä, että huutokaupan voittajat sitoutuvat toteuttamaan 800 megahertsin verkon laajentamisen tietyn aikataulun puitteissa ja että verkkopeittoalueen laajuus on riittävä: käytännössä koko maa. Pidämme hallituksen esityksessä esitettyä vuoteen 2019 ulottuvaa aikataulua liian löysänä, sillä tässä yhteydessä on mielestämme välttämätöntä määritellä yrityksille koituvat sanktiot siltä varalta, ettei taajuusalueen saannin yhteydessä asetettuja ehtoja ole noudatettu.

Katsomme myös, että yhteiskunnassamme olisi kiinnitettävä laajemmin huomiota langattomien verkkojen mahdollisiin terveydellisiin vaikutuksiin ja niiden tutkimiseen. Tämän alueen tutkimistyötä tehdään jonkin verran alan toimijoiden toimesta; täysin riippumatonta ja puolueetonta tutkimustietoa on saatavilla heikosti. Valtio näiden langattomien palveluiden "tilaajana" on mielestämme velvollinen teettämään asiaan liittyvän tutkimuksen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella esitämme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muilta osin sellaisenaan paitsi 4 §:n 3 mom. osalta, joka muutetaan kuulumaan seuraavasti:

4 §

Toimiluvan myöntäminen

— — — — —
Taajuuksia voidaan taajuusalueella 2500—2690 megahertsia myöntää enintään 50 megahertsia yritystä tai yhteisöä kohden ja taajuusalueella 791—821 ja 832—862 megahertsia enintään *kaksi* 5 megahertsin taajuuskaistaparia yritystä tai yhteisöä kohden (*2 x 10 megahertsia*).

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2012

Ari Jalonen /ps
Reijo Tossavainen /ps
Osmo Kokko /ps